

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ _____ ” _____ 2017 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Підприємництво

спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»
освітня програма «Готельно-ресторанна справа»

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2017 / 2018 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2017 року, протокол №1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Більовська О.О., к.е.н., доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства.

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу

_____ Парфіненко А.Ю.
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2017 року №1

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Підприємництво» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалавра спеціальності: 241 «Готельно-ресторанна справа» освітня програма: «Готельно-ресторанна справа».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія та організація підприємницької діяльності, виробничі відносини між різними суб'єктами підприємницької діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Сутність підприємництва
2. Практичні аспекти підприємницької діяльності

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи базових знань у сфері підприємництва, розуміння концептуальних завдань функціонування підприємств різних типів в сучасних умовах, набуття вмінь та навичок здійснення підприємницької діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є дати чіткі уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва, ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва та його проблемами, озброїти студентів навичками і вміннями, необхідними для організації власної справи, формування вмінь творчого пошуку резервів підвищення ефективності системи управління підприємствами.

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	14 год.
Практичні, семінарські	
32 год.	-
Лабораторні	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	136 год.
У т.ч.індивідуальні завдання:	
контрольна робота - 10 год.	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: сутність, види і форми підприємництва, мотивацію, культуру та етику підприємництва, механізм і витрати при створенні власної справи, принципи і сутність господарських рішень, що приймаються в підприємницькій діяльності, порядок ліцензування певних видів підприємництва та ін.

уміти: обрати вид підприємницької діяльності і обрахувати витрати на створення фірми; підготувати документи і зареєструвати фірму певної організаційно-правової форми; розробляти заходи щодо прийняття ефективних господарських рішень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Сутність та особливості підприємництва

Тема 1. Сутність підприємництва, його функції та значення в економіці

Предмет і завдання курсу. Суть підприємництва: історія розвитку теорії підприємництва. Функції підприємництва. Правова база підприємництва. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Роль і значення підприємництва в економіці України.

Тема 2. Види підприємницької діяльності

Види підприємницької діяльності: виробниче, торгове та фінансове підприємництво. Інформаційне підприємництво. Підприємництво у сфері послуг. Класифікатор видів економічної діяльності.

Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва

Підприємство як організаційна форма підприємництва. Організаційні форми підприємництва: одноособове володіння та господарські товариства, їх переваги та недоліки. Види підприємств.

Тема 4 Мотивація підприємництва та роль мотивації в управлінні

Мотиви підприємництва. Підприємницькі інтереси і механізми їх реалізації. Мотиви та стимули. Теорії людських потреб. Мотивація персоналу.

Тема 5 Культура та етика підприємницької діяльності

Етика підприємництва. Культура підприємницької діяльності. Етичні норми в підприємстві. Етикет в бізнесі та його складові.

Тема 6 Бізнес-планування як основа розвитку підприємництва

Сутність та функції бізнес-плану. Структура та логіка розробки бізнес-плану. Визначення і розробка концепції бізнес-плану. Основні розділи та зміст бізнес-плану. Презентації бізнес-плану.

Розділ 2. Організація та загальні умови підприємницької діяльності

Тема 7. Технологія створення власної справи

Етапи створення власної справи. Ідеї створення власної справи. Формування початкового капіталу. Найменування підприємства. Засновницькі документи та їх підготовка. Державна реєстрація підприємницької діяльності.

Тема 8. Менеджмент та маркетинг у підприємстві

Сутність менеджменту. Школи практичного менеджменту. Види та функції менеджменту. Види конфліктів, причини їх виникнення та методи вирішення. Маркетингова діяльність: зміст, види, принципи. Функції маркетингу. Значення маркетингу для підприємництва.

Тема 9. Нетворкінг як інструмент розширення бізнесу

Сутність нетворкінгу. Принципи та правила нетворкінгу. Роль у розширенні бізнесу.

Тема 10. Сутність та економічна роль інноваційного підприємництва

Поняття інновації, інноваційне підприємництво. Моделі інноваційного підприємництва. Венчурний бізнес. Проблеми розвитку інноваційного підприємництва в Україні: досвід Польщі.

Тема 11 Конкуренція як засіб реалізації підприємництва

Суть та основні функції конкуренції. Види конкуренції та їх роль у розвитку підприємництва. Конкурентоспроможність підприємства. Оцінювання рівня конкурентоспроможності. Чинники підвищення конкурентоспроможності.

Тема 12. Державне регулювання підприємництва та засоби його удосконалення

Державне регулювання підприємництва: основні засоби, принципи, функції. Ліцензування, патентування, сертифікація підприємницької діяльності. Засоби та шляхи удосконалення державного регулювання підприємницької діяльності в Україні

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Сутність та особливості підприємництва												
Разом за розділом 1	60	14	14			32		6				54
Розділ 2. Організація та загальні умови підприємницької діяльності												
Разом за розділом 2	80	18	18			44		8				72
Разом за розділом 1 та 2	10				10						10	
Усього годин	150	32	32		10	76	150	14			10	126

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність підприємництва, його функції та значення в економіці	2
2	Види підприємницької діяльності	4
3	Організаційно-правові форми підприємництва	2
4	Мотивація підприємництва та роль мотивації в управлінні	2
5	Культура та етика підприємницької діяльності	2
6	Бізнес-планування як основа розвитку підприємництва	2
7	Технологія створення власної справи	4
8	Менеджмент та маркетинг у підприємстві	4
9	Нетворкінг як інструмент розширення бізнесу	2
10	Сутність та економічна роль інноваційного підприємництва	2
11	Конкуренція як засіб реалізації підприємництва	2
12	Державне регулювання підприємництва та засоби його удосконалення	4
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання навчального матеріалу, підготовка до усного або письмового опитування, до обговорення, дебатів.	46
2	Виконання рефератів та інформаційних повідомлень (виступів)	10
3	Підготовка до поточного тестового контролю 1 та 2	10
5	Підготовка до екзамену	10
6	Виконання індивідуального завдання у вигляді контрольної роботи	10
	Разом	86

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання студента є видом роботи навчального чи навчально-дослідницького характеру, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи. Метою такого виду роботи виступає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальні завдання з дисципліни сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Для покращення підготовки майбутнього спеціаліста, поглиблення запропонованого під час лекцій матеріалу застосовуються такі види індивідуальних завдань як реферати, аналітичні огляди, розрахункові роботи та контрольна робота. За виконання вказаних форм роботи студент може отримати додаткові бали у випадку пропуску семінарських занять з поважної причини, та у інших випадках, що не суперечать Положенню про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Контрольна робота дозволяє перевірити рівень опанування студентом певної теми, виявити ступінь підготовленості до самостійної роботи та розвинути навички і уміння викладу своїх думок та оформленню наукового матеріалу.

Теми контрольних робіт:

1. Підприємництво та його роль у формуванні ринкової економіки.
2. Проблеми правового забезпечення розвитку підприємництва в Україні.
3. Підприємництво як особлива форма економічної активності.
4. Проблеми та перспективи розвитку приватного підприємництва в Україні.
5. Виробниче підприємництво — найважливіший вид підприємницької діяльності.

6. Мале підприємництво: переваги та недоліки.
7. Підприємницька діяльність у сфері послуг.
8. Історія розвитку комерційного підприємництва.
9. Роль і значення посередницького підприємництва.
10. Види посередників у сфері бізнесу.
11. Некомерційні організації та напрямки їх діяльності.
12. Тенденції та особливості розвитку акціонерних товариств в Україні.
13. Технологія розробки бізнес-плану.
14. Ліцензування в підприємницькій діяльності.
15. Установчі документи та їх підготовка.
16. Ризики у підприємницькій діяльності та засоби їх зменшення.
17. Культура та етичні норми здійснення підприємницької діяльності.
18. Поняття та особливості корпоративної культури.
19. Види кредитів. Принципи та умови кредитування.
20. Підприємницька ідея та її джерела.
21. Стили керівництва.
22. Роль банківської системи у розвитку бізнесу.
23. Комерційна таємниця та її зміст.
24. Франчайзинг як форма підприємницької діяльності.
25. Сутність і методи підприємницького управління.
26. Методи пошуку підприємницької діяльності.
27. Особистість підприємця та його ділові якості.
28. Реклама в підприємницькій діяльності.
29. Найприбутковіші підприємства сьогодення.
30. Управління мотивацією персоналу.
31. Основні форми та методи державного регулювання підприємництва.
32. Основні напрями державної підтримки підприємництва в Україні.
33. Проблеми та перспективи державної підтримки підприємництва в Україні.

7. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- Контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських і практичних занять;
- Контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;
- Контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- Контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та евристичні задачі;
- Контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення тестового контролю за відповідним розділом. Завданням контролю є оцінювання знань та умінь, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;

- розрахункові задачі;
- виконання творчих завдань та розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (контрольна робота).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																	
Розділ 1							Розділ 2								РАЗОМ	ЕКЗАМЕН	СУМА
Тема 1. Сутність підприємництва, його функції та значення в	Тема 2. Види підприємницької	Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва	Тема 4. Мотивація підприємництва та роль мотивації в управлінні	Тема 5. Культура та етика підприємницької діяльності.	Тема 6. Бізнес-планування як основа розвитку підприємництва	Поточний тестовий контроль за розділом 1	Тема 7. Технологія створення власної справи	Тема 8. Менеджмент та маркетинг у підприємстві	Тема 9. Нетворкінг як інструмент розширення бізнесу	Тема 10. Сутність та економічна роль інноваційного	Тема 11. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва	Тема 12. Державне регулювання підприємництва та засоби	Поточний тестовий контроль за розділом 2	Контрольна робота			
2	3	2	2	1	4	10	2	2	1	2	2	2	10	15	60	40	100

Шкала оцінювання

Набрані бали за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Чотирирівнева шкала оцінювання
1-49	незадовільно
50-69	задовільно
70-89	добре
90-100	відмінно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Виноградська, Алла Миколаївна. Основи підприємництва : навчальний посібник / Алла Виноградська. - 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Кондор, 2005, 2008. –544с.
2. Гой, Ірина Володимирівна. Підприємництво : навч. посіб. / Ірина Гой, Тетяна Смелянська ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький нац. ун-т. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 367 с.
3. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
4. Захарчин Г. М. Основи підприємництва : навч. посіб. / Г. М. Захарчин.– 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Ліра-К, 2013. – 407 с.
5. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2008. – 397 с.
6. Коваленко О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади: Навчальний посібник. - Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2013. - 400 с.
7. Мельников А.М. Основи організації бізнесу [текст] : навч. посіб./ за заг. ред. А. М. Мельникова [А. М. Мельников. О . А. Коваленко, Н. Б. Пундяк] – К. : "Центр учбової літератури", 2013. - 200 с.

8. Мочерний С.В., Устенко О.А., Чеботар С.І. Основи підприємницької діяльності: Навчальний посібник – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 280 с.
9. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності [Текст] : навч.посібник / О. М. Скібіцький, В. В. Матвєєв, Л. І. Скібіцька. - К. : Кондор, 2011. - 912 с.
10. Стадник В. В. Йохна М. А. Підприємницька діяльність: Посібник. – К.: Академвидав, 2009. – 464 с.
11. Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент навч. посіб. / Н. Б. Ярошевич. – К. : Ліра-К, 2014. – 408 с.

Допоміжна література

1. Афанасьєв М.В., Шемаєва Л.Г., Верлокова В.С. Основи підприємництва: Навчально – методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / За редакцією проф. М. В. Афанасьєва. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2008. – 484 с.
2. Безугла Л. С. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності. / Л. С. Безугла // Інвестиції : практика та досвід. – 2011. – № 6. – С. 89 – 92.
3. Варналій З. С. Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення : монографія / З. С. Варналій, О. П. Гармашова. – К. : Ліра, 2013. – 387 с.
4. Воронкова В. Г. Основи підприємництва: теорія та практикум : навч. посіб. / В. Г. Воронкова. – К. : Ліра-К, 2014. – 455 с.
5. Воронов М. П. Державне регулювання підприємництва: досвід України та ЄС. / М. П. Воронов, І. В. Дихнич // Статистика України. – 2011. – № 2. – С. 88 – 92.
6. Дикинс Д., Фрил М. Предпринимательство и малые фирмы/Пер. с англ. – Х.:Изд-во Гуманитарный центр / Раппопорт А.Б., 2014. – 448 с.

7. Калина А. В. Державна політика розвитку підприємництва в Україні / А. В. Калина. – К. : Патерик, 2014. – 498 с.
8. Орлов В.И. Философия бизнеса в обществах переходного типа: монография / В.И. Орлов. – Мн.: Экономпресс, 2004. – 288 с.
9. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
10. Тирпак, Іван Васильович. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посібник / І. Тирпак, В.Тирпак, С. Жуков ; М-во освіти і науки України, Ужгородський нац. ун-т, Мукачівський держ. ун-т. - К. : Кондор, 2011. - 283 с. : табл., іл.
11. Цигилик І.І., Криховецька З.М., Паневник Т.М. Основи підприємництва. Друге видання, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. К.:ЦУЛ, 2007.- 224 с.
12. Эркхарт-Браун, Сюзан. Предприниматель по воле случая: как начать свое дело: 50 советов, которые мне хотелось бы получить от других : пер. с англ. / Сюзан Эркхарт-Браун. – Ростов н/Д.:Феникс, 2014. – 253 с.
13. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. /Н. М. Яркіна –Київ : Ліра-К, 2015. – 498 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – офіційний портал Верховної Ради України
2. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України
3. <http://www.me.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України
4. <http://www.nbuv.gov.ua/> – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
5. <http://video.management.com.ua> – сайт бізнес-відео
6. <http://franchising.ua>
7. <http://vlasnasprava.ua>